

Rozdział VI

Rozliczenia z Unią Europejską

Członkostwo Polski w UE związane jest z włączeniem Polski w system finansowy UE, obejmujący przede wszystkim budżet ogólny UE. Budżet ten, akceptowany corocznie przez władzę budżetową UE (Rada i Parlament Europejski) na wniosek Komisji Europejskiej, mieści się w ramach wieloletniego planu finansowego UE – perspektywy finansowej. Wysokość polskiej składki do budżetu UE oraz wysokość potencjalnych transferów do Polski jest ograniczona limitami wyznaczonymi w perspektywie finansowej, a doprecyzowanymi w rocznych budżetach UE. Rok 2009 będzie trzecim rokiem perspektywy finansowej obejmującej lata 2007–2013.

PERSPEKTYWA FINANSOWA UE NA LATA 2007–2013

(mln EUR – w cenach z 2004 r.)

ŚRODKI NA ZOBOWIĄZANIA	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Ogółem 2007-2013
1. Trwały wzrost	50 865	53 262	54 071	54 860	55 400	56 866	58 256	383 580
1a. Konkurencyjność na rzecz wzrostu i zatrudnienia	8 404	9 595	10 209	11 000	11 306	12 122	12 914	75 550
1b. Spójność na rzecz wzrostu i zatrudnienia	42 461	43 667	43 862	43 860	44 094	44 744	45 342	308 030
2. Ochrona i zarządzanie zasobami naturalnymi	51 962	54 685	54 017	53 379	52 528	51 901	51 284	369 756
w tym: wydatki związane z rynkiem i płatności bezpośrednie	43 120	42 697	42 279	41 864	41 453	41 047	40 645	293 105
3. Obywatelstwo, wolność, bezpieczeństwo i sprawiedliwość	1 199	1 258	1 380	1 503	1 645	1 797	1 988	10 770
3a. Wolność, bezpieczeństwo i sprawiedliwość	600	690	790	910	1 050	1 200	1 390	6 630
3b. Obywatelstwo	599	568	590	593	595	597	598	4 140
4. UE jako partner globalny	6 199	6 469	6 739	7 009	7 339	7 679	8 029	49 463
5. Administracja	6 633	6 818	6 973	7 111	7 255	7 400	7 610	49 800
6. Wyrównania	419	191	190					800
ŚRODKI NA ZOBOWIĄZANIA OGÓŁEM	117 277	122 683	123 370	123 862	124 167	125 643	127 167	864 169
jako procent DNB	1,08%	1,09%	1,07%	1,05%	1,03%	1,02%	1,01%	1,05%

ŚRODKI NA PŁATNOŚCI OGÓŁEM	115 142	119 805	112 182	118 549	116 178	119 659	119 161	820 676
jako procent DNB	1,06%	1,06%	0,97%	1,00%	0,97%	0,97%	0,95%	1,00%
Dostępny margines	0,18%	0,18%	0,27%	0,24%	0,27%	0,27%	0,29%	0,24%
Pułap środków własnych jako procent DNB	1,24%	1,24%	1,24%	1,24%	1,24%	1,24%	1,24%	1,24%

Znaczna część środków budżetu UE nie jest przekazywana do państw członkowskich. Wydatki wspólnotowe należy podzielić na następujące grupy:

1. Wydatki skierowane do podmiotów znajdujących się poza Unią Europejską. W skład tych wydatków można włączyć przede wszystkim środki znajdujące się w Dziale 4. „UE jako partner globalny”, m.in. na finansowanie projektów realizowanych w ramach

pomocy rozwojowej w krajach rozwijających się, a także środki w ramach funduszy przedakcesyjnych (również Dział 4.), skierowane do przyszłych krajów członkowskich UE;

2. Alokacje przeznaczone na funkcjonowanie UE (przede wszystkim Dział 5. „Administracja”) oraz projekty realizowane w skali ponadnarodowej, których nie da się przypisać konkretnie do żadnego z krajów członkowskich;
3. Środki, które służą finansowaniu projektów (fundusze strukturalne i Fundusz Spójności) bądź polityk (Wspólna Polityka Rolna i Rybacka – WPRiR) w konkretnych państwach członkowskich i które są alokowane w danych państwach.

Transfery otrzymywane z budżetu UE przez Polskę sklasyfikowane są przede wszystkim w ww. trzeciej grupie wydatków.

Składka wpłacana przez Polskę do budżetu UE w całości jest przekazywana z budżetu państwa.

Środki własne Unii Europejskiej

Polska odprowadza w ramach tzw. „systemu środków własnych UE” składkę do budżetu ogólnego UE, której wysokość i harmonogram płatności wynika z metodologii Unii Europejskiej.

Zgodnie z podziałem wynikającym z przepisów wspólnotowych, wydatki budżetu państwa związane z udziałem Polski w systemie środków własnych obejmują następujące wpłaty z tytułu poszczególnych środków:

- Wpłata obliczona na podstawie Dochodu Narodowego Brutto,
- Wpłata obliczona zgodnie z metodologią Unii Europejskiej na podstawie podatku od towarów i usług,
- wpłata z tytułu udziału w opłatach celnych, rolnych i cukrowych (są to środki własne zgrupowane w kategorii tzw. „*Tradycyjnych środków własnych*” – *TOR*) - Państwa Członkowskie odprowadzają do budżetu ogólnego UE 75% pobranych opłat, natomiast pozostałe 25% zatrzymują jako koszty poboru,
- rabat brytyjski.

Całkowita wysokość składki Polski, jak i pozostałych Państw Członkowskich, do budżetu ogólnego UE jest ustalana w trakcie procedury budżetowej UE, w której biorą udział Komisja Europejska (jako autor projektu budżetu UE), Rada UE oraz Parlament Europejski. W związku z faktem, iż w strukturze dochodów budżetu ogólnego UE dominującą pozycję zajmuje środek własny obliczony na podstawie Dochodu Narodowego Brutto wysokość

składki członkowskiej danego Państwa Członkowskiego jest określona głównie przez relację dochodu narodowego brutto tego państwa do sumy dochodów narodowych brutto wszystkich państw Unii Europejskiej.

Wyszczególnienie	Ustawa budżetowa na 2008	Budżet po zmianach	Przewidywane wykonanie	Plan na 2009 r.	5:4	5:2
	w tys. złotych				%	
1	2	3	4	5	6	7
Środki własne UE	12.080.123	12.080.123	12.080.123	12.573.808	104.08	104.08

W ustawie budżetowej na 2008 rok na wypłatę składki do budżetu UE zostały przewidziane środki w łącznej kwocie 12.080.123 tys. zł. Planuje się ich pełne (100%) wykorzystanie w 2008 r.

Prognoza wysokości środków własnych na rok 2009 jest oparta na projekcie budżetu UE na rok 2009 wyrażonym w EUR. Ostateczna wielkość wpłat poszczególnych Państw Członkowskich z tytułu środków własnych UE jest znana dopiero po zakończeniu procedury budżetowej, czyli po uchwaleniu budżetu przez Parlament Europejski, co z reguły następuje w grudniu roku poprzedzającego dany rok budżetowy. Należy również zauważyć, iż poziom wydatków budżetu ogólnego UE może zostać zmieniony w trakcie roku budżetowego na podstawie nowelizacji budżetu, co pociąga za sobą zmianę wysokości wpłat poszczególnych Państw Członkowskich.

Zgodnie z porządkiem prawnym UE składka Polski do budżetu UE w roku 2009 zostanie ostatecznie określona na podstawie kursu z ostatniego dnia roku poprzedzającego dany rok składkowy.

Na 2009 r. w zakresie części 84 przewiduje się środki w kwocie 12.573.808 tys. zł, w tym:

- § 8517 – wpłata obliczona na podstawie Dochodu Narodowego Brutto – 8.026.667 tys. zł,
- § 8527 – wpłata obliczona, zgodnie z metodologią wynikającą z przepisów Unii Europejskiej, na podstawie podatku od towarów i usług - 1.913.486 tys. zł,
- § 8537 – wpłata z tytułu udziału w opłatach celnych i opłatach rolnych - 1.556.940 tys. zł,
- § 8547 – wpłata z tytułu udziału w opłatach cukrowych – 47.180 tys. zł,
- § 8567 – wpłata z tytułu finansowania rabatu brytyjskiego – 1.029.535 tys. zł

Szacowany na 2009 r. wzrost wpłat polskiej składki do budżetu UE w porównaniu z bieżącym rokiem (o ok. 4%) wynika przede wszystkim ze zwiększenia wpłaty z tytułu

dochodu narodowego brutto związanej z rosnącym w Polsce tempem wzrostu gospodarczego.

Należy podkreślić, iż trwa proces ratyfikacji nowej decyzji w sprawie systemu środków własnych, której przepisy wejdą w życie z mocą wsteczną tj. od początku 2007 r. W przypadku szybkiego zakończenia ratyfikacji może okazać się, iż konieczna będzie zmiana wysokości wpłat poszczególnych Państw Członkowskich, w tym Polski.

Niezależnie od obciążeń finansowych wynikających z wpłat do budżetu Unii Europejskiej, Polska jest również beneficjentem środków pochodzących z funduszy Unii Europejskiej, które mają istotny wpływ na rozwój gospodarczy kraju.

Zadania w zakresie Wspólnej Polityki Rolnej i Rybackiej

Zadania w zakresie Wspólnej Polityki Rolnej i Rybackiej (WPRiR), zgodnie z obowiązującym w Unii Europejskiej prawem, są prefinansowane przez budżety krajowe Państw Członkowskich. Udokumentowane wydatki są zwracane ze środków budżetu unijnego po ich weryfikacji, w terminach ustalonych przez UE.

Zgodnie z art. 14 rozporządzenia Rady (WE) Nr 1290/2005 z dnia 21 czerwca 2005 r., środki przekazywane przez KE do państw członkowskich mają charakter refundacyjny. Warunkiem ich otrzymania jest wcześniejsze poniesienie określonych wydatków, wynikających z podjętych zobowiązań – w formule prefinansowania. Powyższe prefinansowanie jest realizowane w formie nieoprocentowanych pożyczek dla agencji płatniczych ze środków budżetu państwa. Mechanizm prefinansowania regulują przepisy art. 10 ust. 2 ustawy z dnia 22 września 2006 r. o uruchamianiu środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej przeznaczonych na finansowanie Wspólnej Polityki Rolnej (Dz. U. Nr 187 poz. 1381, z późn. zm.).

Mechanizm prefinansowania dotyczyć będzie jednolitej płatności obszarowej oraz interwencji na rynkach wspólnotowych. Po wyczerpaniu w roku 2008 środków pochodzących z zaliczki na Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007–2013 (PROW 2007–2013), ww. mechanizm prefinansowania dotyczyć będzie, w 2009 r., także unijnej części płatności PROW 2007–2013.

W roku 2009 będą realizowane płatności bezpośrednie (obszarowe) za rok 2008 w części niezrealizowanej w grudniu 2008 r. oraz za rok 2009 w grudniu 2009 r. Należności, z tytułu płatności bezpośrednich, za rok 2008 – będą realizowane, zgodnie z przepisami UE, w okresie od 1 grudnia 2008 r. do 30 czerwca 2009 r. W ramach płatności obszarowych realizowana jest także odrębna płatność z tytułu cukru, która kontynuowana będzie również w roku 2009.

Niezależnie od środków zaplanowanych na prefinansowanie zadań, które zostaną zrefundowane z budżetu UE, z budżetu krajowego będą finansowane zadania WPRiR w ramach wydatków budżetowych: na współfinansowanie PROW 2007–2013, działań interwencyjnych, a także na uzupełnienie płatności bezpośrednich.

Podobnie jak w roku 2008, w związku z przepisami UE w zakresie restrukturyzacji przemysłu cukrowniczego oraz dotyczących saldowego trybu rozliczeń z Komisją Europejską z tytułu odprowadzania należności na rzecz budżetu UE wystąpią dochody z tytułu tymczasowej składki restrukturyzacyjnej, które zostaną wpłacone przez Agencję Płatniczą na dochody budżetu państwa w części 35. O kwoty ww. dochodów zostaną pomniejszone refundacje prefinansowania zadań WPRiR, otrzymywane z Komisji Europejskiej, co odpowiednio pomniejszy również kwotę dochodów budżetu państwa w części 77.

Zaplanowano także środki na inne zadania związane z realizacją WPRiR (koszty związane z systemem finansowania wyprzedzającego w ramach niektórych działań PROW 2007–2013 oraz Pomocy Technicznej w ramach tego Programu, jak również kontynuacja audytu akredytacyjnego Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa dla okresu programowania 2007–2013, a także koszty prowadzenia rachunku bankowego).

W roku 2009, podobnie jak w latach 2007 i 2008, zgodnie z ustawą o finansach publicznych, środki pochodzące z budżetu Unii Europejskiej, w tym środki pochodzące z funduszy rolniczych Unii Europejskiej, stanowią dochody budżetu państwa, po przekazaniu ich na rachunek dochodów budżetowych. Jednocześnie ze środków zaplanowanych w budżetach części 33 i 35 spłacane są pożyczki zaciągnięte przez agencje płatnicze, poprzez wpłatę tych środków przez wspomniane agencje – na rachunek przychodów budżetowych, w wysokości kwot refundacji z UE, wpłaconych na dochody budżetowe.

Pozostałe środki pochodzące z Unii Europejskiej

Środki pochodzące z Unii Europejskiej w ramach funduszy strukturalnych, Funduszu Spójności, funduszy pochodzących z działu 3a budżetu Unii Europejskiej Programu ogólnego „Solidarność i zarządzanie przepływami migracyjnymi”, a także środki z Norweskiego Mechanizmu Finansowego, Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego, Szwajcarsko – Polskiego Programu Współpracy zostały wykazane w załącznikach 14 i 16 do projektu ustawy budżetowej na rok 2009.

Należy zauważyć, że Załącznik nr 14 obejmuje dane dotyczące:

- Środków bezzwrotnych pochodzących z programów pomocy przedakcesyjnej UE.

W 2009 r. w ramach tych programów realizowane będą programy ISPA (Fundusz Spójności) Środowisko i Transport w łącznej wysokości 676.851 tys. zł, z tego na Środowisko zaplanowano kwotę 387.937 tys. zł i na Transport kwotę 288.914 tys. zł.

- Środków pochodzących z Unii Europejskiej w ramach programu Transition Facility (środki przejściowe). Wydatki w ramach tego programu zostały zaplanowane w wysokości 47.439 tys. zł.
- Środków na realizację Norweskiego Mechanizmu Finansowego i Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego oraz Szwajcarsko – Polskiego Programu Współpracy. W ramach tych programów zaplanowane zostały wydatki w wysokości 727.228 tys. zł. Dane dotyczące Szwajcarsko – Polskiego Programu Współpracy zostały przeliczone przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego wg kursu NBP 1CHF = 2,05 PLN.
- Środków na finansowanie projektów realizowanych z funduszy pochodzących z działu 3a budżetu Unii Europejskiej Programu ogólnego „Solidarność i zarządzanie przepływami migracyjnymi”. W ramach tego programu przewiduje się wykorzystanie środków UE w wysokości 118.670 tys. zł.
- Środków z funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności w ramach Narodowego Planu Rozwoju 2004-2006 wg programów operacyjnych i w podziale na poszczególne lata realizacji.

W ramach powyższych programów przewiduje się wykorzystanie środków UE w wysokości 3.961.645 tys. zł, z tego z tytułu realizacji programów z udziałem funduszy strukturalnych – 568.765 tys. zł oraz z tytułu realizacji projektów z udziałem Funduszu Spójności – 3.392.880 tys. zł.

Na kwoty te składają się szacunki dotyczące środków z tytułu realizacji:

- programów operacyjnych Wzrost Konkurencyjności Przedsiębiorstw, Rozwój Zasobów Ludzkich, Transport, Rybołówstwo i przetwórstwo ryb, Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego oraz Pomoc Techniczna oraz Inicjatywy Wspólnotowej EQUAL,
- Funduszu Spójności Transport i Funduszu Spójności Środowisko.

Natomiast w załączniku nr 16 zaprezentowane zostały dane dotyczące programów realizowanych w ramach Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia oraz Europejskiego Funduszu Rybackiego w latach 2007-2013.

Prognoza dochodów na rok 2009 została zaplanowana w wysokości 18.930.693 tys. zł, w tym dochody wynikające z programów realizowanych w ramach NSRO – 18.858.488 tys. zł. Natomiast wydatki zostały zaplanowane w budżetach poszczególnych dysponentów części budżetowych w wysokości 9.497.177 tys. zł, w tym na programy realizowane w ramach NSRO – 9.400.901 tys. zł. Ponadto w trakcie roku budżetowego będzie możliwość uruchomienia środków z rezerwy celowej budżetu państwa (cz. 83, poz. 8) na realizację powyższych programów. Na projekty realizowane w ramach programów NSRO oraz Programu Operacyjnego Zrównoważony Rozwój Sektora Rybołówstwa i Nadbrzeżnych Obszarów Rybackich zostały zaplanowane środki w rezerwie celowej w wysokości ok. 15.568.238 tys. zł.

Przewidywane wydatki w roku 2009 w ramach funduszy strukturalnych, Funduszu Spójności podano w oparciu o dane Ministerstwa Rozwoju Regionalnego. Zgodnie z art. 120 ust. 3a ustawy z dnia 30 czerwca 2005r. (DZ. U. Nr 249, poz. 2104 z późn. zm.) materiały do projektu ustawy budżetowej w zakresie środków, pochodzących z funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności, przygotowuje i przedstawia Ministrowi Finansów minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego. Natomiast w zakresie Europejskiego Funduszu Rybołówstwa dane uzyskano z Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Przeliczenia kwot euro na złote polskie dla kolejnych okresów realizacji dokonano na podstawie prognozy dla roku 2009 (3,35 PLN/EURO) przyjętej w średniorocznej prognozie kursu walutowego ustalonego dla opracowania projektu ustawy budżetowej.